Bârika-i hakikat, müsâdeme-i efkârdan çıkar

“Made in Europe” Sürecinde Türkiye Nasıl Bir Hazırlık Yapmalı?

“Made in Europe” Politikalarının Türkiye’nin İmalat Sanayi Ticaretine Olası Etkilerinin Analizi Raporu

Selin Arslanhan

3 Kasım 2026

Çerçeve

- "Made in Europe" yaklaşımı artık müzakere masasında ve sektörel tartışmalarla derinleşiyor
  - ➔ Yeşil Mutabakat'tan IAA'ya ve Fransa-Almanya belgesine: AB, kamu alımlarını ve destek programlarını menşe ve içerik şartına bağlıyor
  - ➔ Hindistan ve MERCOSUR anlaşmaları sanayi politikasına tamamlayıcı: Çin'e bağımlılığı azaltmak, Avrupa'da üretimi güçlendirmek
- TEPAV raporu, Türkiye'nin imalat sanayisine olası etkilere ürün bazında yaklaşılması gerektiğinin altını çiziyor
  - ➔ Türkiye AB'nin beşinci imalat tedarikçisi: etkileri 193 ürünlük kritik sepet ve IAA'nın bağlayıcı 45 ürünü üzerinden değerlendirdik
  - ➔ IAA Gümrük Birliği'nin işleyişini fiilen yeniden tanımlıyordu, Fransa-Almanya belgesi bunun artık tek başına güvence olmadığını gösteriyor
- Kurallar sektör sektör ve teknoloji bileşeni düzeyinde yazılırken Türkiye'nin yanıtı da sektöre ve teknolojiye özgü olmak zorunda
  - ➔ Mesele iki yönlü: "Made in Europe"un sanayimize etkisi ve dışarıda kalmamızın Avrupa sanayisine ve tedarik güvenliğine maliyeti
  - ➔ Brüksel'deki müzakereler için nasıl bir hazırlık gerekli? Türkiye'nin nasıl bir sanayi politikası yaklaşımına ihtiyacı var?

Yeşil Mutabakat'tan IAA'ya, IAA'dan Fransa-Almanya belgesine

11 Ara 2019 — Avrupa Yeşil Mutabakatı
2050 iklim nötr hedefi, yeşil dönüşüm yeni büyüme stratejisi

Eyl 2024 — Draghi Raporu
Teknoloji ve verimlilik açığı, stratejik bağımlılıklar, enerji maliyeti

Oca 2025 — Rekabetçilik Pusulası
Teşhis, politika yönüne ve eylem çerçevesine dönüştü

Şub 2025 — Temiz Sanayi Mutabakatı
Yeşil dönüşüm yeniden sanayileşmenin motoru, öncü pazarlar

16 Ara 2025 — Otomotiv Paketi
CO_2 standartları, kurumsal filolar, "Made in Europe" teşvikleri

1 Oca 2026 — SKDM kesin dönem
Genişleme önerisi (17 Ara 2025)

Oca 2026 — Yeni ticaret anlaşmaları
MERCOSUR Hindistan STA

4 Mar 2026 — IAA taslağı
"Made in Europe" için hukuki çerçeve önerisi

3 Haz 2026 — Teknoloji Egemenliği Paketi
Çip Yasası 2.0, Bulut ve YZ Geliştirme Yasası

1 Tem 2026 — Çelik düzenlemesi
Kota dışı %50 vergi, "eritme ve döküm" menşei

9 Eyl 2026 — Kamu Alımları Yasası önerisi
Tek tüzük, kamu alımlarında Avrupa tercihi çerçevesi

15 Eki 2026 — Fransa-Almanya ortak pozisyon belgesi
Otomotivde "Made in Europe": AB-27 ve 2020'de tek pazarda olan ortaklar

Yakın gelecekte beklenenler

11 Kas 2026 — Döngüsel Ekonomi Yasası
Komisyon önerisi (geçici takvim)

30 Kas 2026 — SKDM genişlemesi
Son üçlü görüşme (geçici tarih)

1 Ara 2026 — AP: IAA komite oylaması
Genel kurul 14 Aralık haftası (teyit bekliyor)

2026 sonu — AB Zirvesi çağrısı
IAA ve otomotiv paketinde müzakerelerin tamamlanması bekleniyor?

- Rapordan bu yana tartışma "kim Avrupalı?" sorusuna kaydı, IAA'da Konsey ve Parlamento pozisyonlarının Aralık'ta netleşmesi bekleniyor fakat 2027'ye kalacağı yönünde de görüşler var

AB’nin problem haritasını ve yanıtlarını nasıl okumak lazım?

Tanımlanan dört temel problem

1. **Sanayisizleşme**
   İmalatın AB GSYH’sindeki payı %17,4’ten %14,3’e (2000-2024); IAA hedefi 2035’te %20. Draghi: yılda 750-800 milyar € ek yatırım ihtiyacı
2. **Stratejik bağımlılık**
   Küresel batarya üretim kapasitesinin %85’inden, güneş paneli üretim tesislerinin %90’ından fazlası Çin’de; AB’nin Çin’le mal ticareti açığı 359,8 milyar € (2025)
3. **Sanayi politikalarının jeopolitik araçsallaşması**
   Çin-ABD gerilimleri: pazar kaybı riski ve tedarik zinciri güvenliği meselesi
4. **Yapısal enerji maliyeti**
   Karbonsuzlaşmış bir enerji sistemi, rekabetçilik açığını kapatmanın temel koşulu

AB’nin yanıtı: birbirini besleyen sanayi ve ticaret politikası araçları

Sanayi Hızlandırıcı Yasa Taslağı (IAA)
AB’de üretimi ve yatırımı destekleyen öncü pazarlar, menşe ve düşük karbon koşulları

Yeni ticaret anlaşmaları
Tedarik zinciri ve hammadde güvenliği, teknoloji rekabeti ve pazar erişimi için dışa uzanan araçlar

“Made in Europe” ile ilişkili yeni düzenlemeler
Kamu alımları, döngüsel ekonomi, elektrifikasyon, teknoloji egemenliği: sektörel derinleşme (otomotiv paketi vb)

- Avrupa’nın sorunu bir teknoloji ölçeklendirme sorunu

- Avrupa sınırını dar çizmek siyasi sinyali güçlendiriyor ama ölçek sorununu kendiliğinden çözmüyor: Türkiye’nin pozisyonu tam da bu gerilimin içinde

Mart-Haziran 2026'da hazırladığımız rapor neyi inceliyor?

1. **Politika içerik analizi**
   IAA taslağı, AB-Hindistan STA'sı ve AB-MERCOSUR Ortaklık

2. **Yeni ticaret anlaşmalarının ürün bazında olası etkileri**
   AB-Hindistan STA ve AB-MERCOSUR Ortaklık Anlaşması - 193 ürünlük kritik sepet üzerinden

3. **IAA Taslağının ürün bazında olası etkileri**
   IAA'nın bağlayıcı eklerinde geçen ürünler: 45 ürün

Analizlerden hareketle müzakere gündemi başlıkları ve eş zamanlı yürütülmesi önerilen sanayi politikası yaklaşım önerileri

Ticaret anlaşmalarında etki kategorileri

A	**Doğrudan rekabet** Ortak ülke dünyada güçlü (RCA_Dünya ≥ 1) ve AB pazarında görünür (pay ≥ on binde bir): kısa vadede rekabet kaybı riski
B	**Yönlendirilebilecek kapasite** Dünyada güçlü ama AB pazarında henüz görünür değil: kapasitenin zamanla AB'ye yönelme olasılığı
C	**Anlaşma öncesi mevcut durum** AB pazarında karşılaştırmalı üstünlüğü zaten var (RCA_AB ≥ 1): yeni risk değil, mevcut rekabetin pekişmesi
C+	**C'nin alt kümesi** AB pazar payı da on binde bir ve üzeri olan ürünler

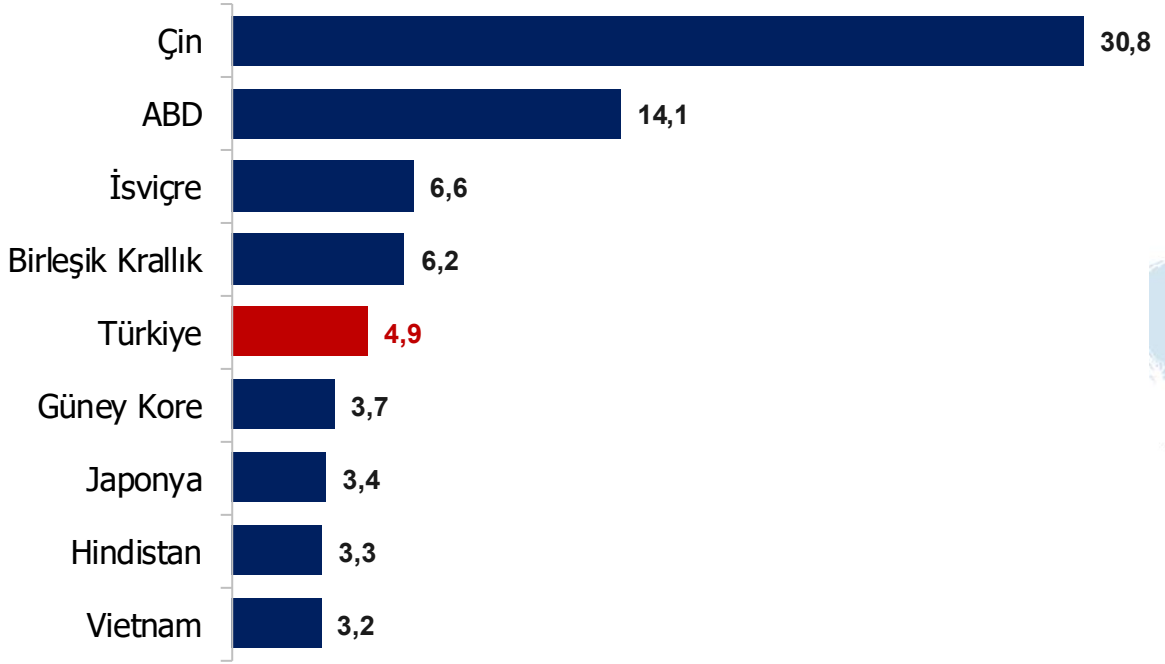
Raporun analiz yönü (ilk yön): AB'deki yeni düzenlemeler ve ticaret anlaşmaları → Türkiye sanayisi, ihracatı ve yatırımları

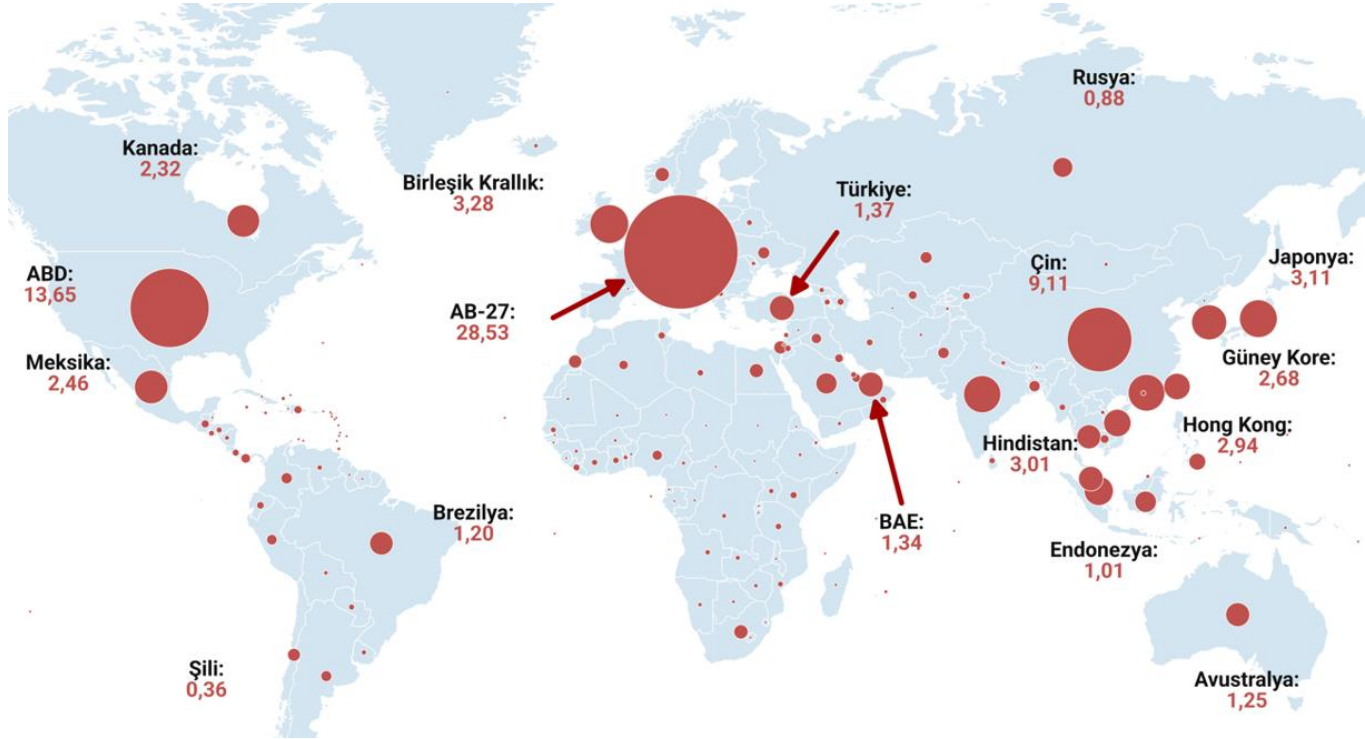
İkinci yön: Türkiye dışarıda kalırsa Avrupa sanayisine ve AB'nin hedeflerine maliyeti. Raporda ve sektörel çalışma programında yer almıyor, güncel gelişmelerle ayrı bir çalışma gerekiyor

AB hala dünyanın en büyük pazarı ve Türkiye Avrupa sanayisinin önemli bir parçası

Türkiye AB'nin imalat sanayi ithalatında beşinci tedarikçi

AB'nin imalat sanayi ithalatında AB-dışı tedarikçi ülkelerin payı, %, 2025

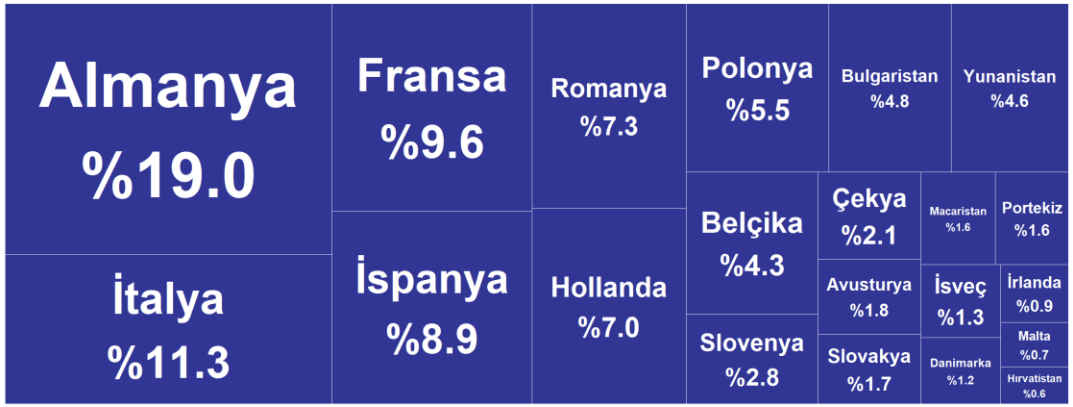
%82,2 Türkiye'nin AB'ye ihracatında imalat sanayinin payı

Kaynak: CEPII BACI, TEPAV hesaplamaları

Türkiye'nin AB ile ticaretinin kompozisyonu, 2025

İhracat

AB ülkeleri

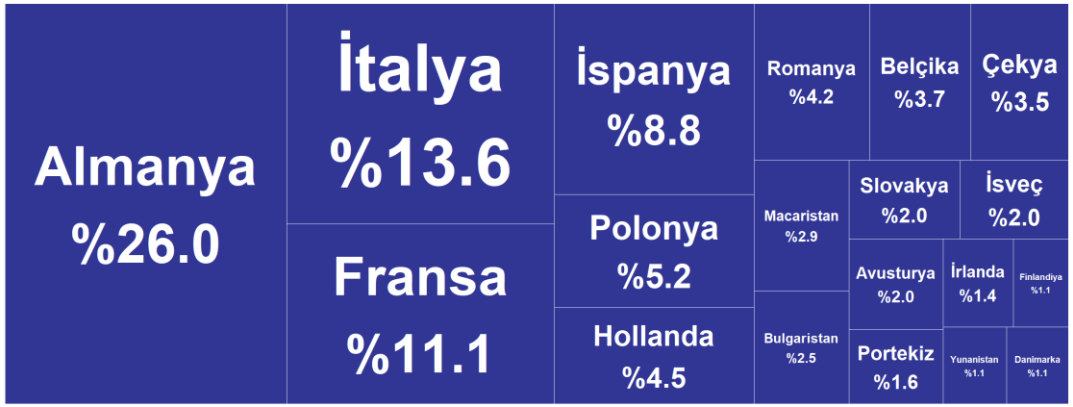

Fasıl (HS2)

116,9 milyar dolar

İthalat

115,7 milyar dolar

Kaynak: TÜİK, TEPAV hesaplamaları.
AB26, GKRY hariç.

Tablo sektörden sektöre hatta aynı sektör içinde üründen ürüne farklılaşıyor

Sektör ortalamalarıyla değil ürün ve bileşen düzeyinde yaklaşım gerekli

Sektör	AB'ye ihracat, 2024 (milyar USD)	Sektör ihracatında AB'nin payı (%)	Türkiye'nin AB'nin ithalatında öne çıktığı ürünler (AB ithalatındaki pay, sıra)	Rekabet ortamı
Taşıt	22,7	64,9	Otobüs %64,4, yük taşıtı %34,4, traktör %29,8 ile 1., taşıt parçasında %14,3 ile 2.	Binek otomobilde %11,7 ile 5., ilk üç ABD, Çin ve Japonya
Tekstil	17,6	47,8	Dokuma halı %44,7, pamuk ipliği %36,4 ile 1.	Tişörtte Bangladeş (%41,9), halı ve iplikte Hindistan yakın takipte
Metal	13,9	46,9	İlk 20 ürünün 10'unda 1., izolasyonsuz bakır tel %86,8, demir-çelik radyatör %69,5	Yassı hadde ürünlerinde Hindistan'ın yükselişi
Makine	10,6	37,9	Merkezi ısıtma kazanı %50,4, kumaş işleme makinesi %36,3 ile 1., çamaşır, bulaşık makinesi ve buzdolabında 2.	Beyaz eşya ve motor parçalarında Çin 1.
Kimya	10,1	37,2	Boratlar %81,5, karbonatlar %48,0 ile 1., lastikte %10,9 ile 3.	Lastikte Çin ve Güney Kore önde
Elektronik	6,95	44,1	Transformatörde 1,15 milyar USD ile 2., en büyük kalem izoleli kabloda %7,8 ile 5.	Çin tüm ürünlerde %25-65 payla 1. ya da 2.

AB'nin yeni ticaret anlaşmaları ticaret partnerlerini "güvenilir, dayanıklı, öngörülebilir ve yeşil dönüşüme uyumlu" söylemiyle çeşitlendiriyor

AB-Hindistan Serbest Ticaret Anlaşması

Pazar genişlemesi ve Çin'e karşı stratejik denge

- AB'nin Hindistan'a ihracatının değer bazında %96,6'sında tarifeler sıfırlanıyor ya da indiriliyor
- Otomotivde %110'dan %10'a (yıllık 250 bin araç kotası), makinede %44'e varan, kimyada %22 ve ilaçta %11'lik tarifeler büyük ölçüde kalkıyor
- Hindistan'dan gelen tekstil, hazır giyim, deri, ayakkabı, deniz ürünleri ve mücevheratta AB'nin %12-26'lık tarifeleri sıfırlanıyor, Hindistan ihracatının %99,5'i AB'ye gümrüksüz giriyor
- Kamu alımları faslı yok, Hindistan GPA'ya taraf değil

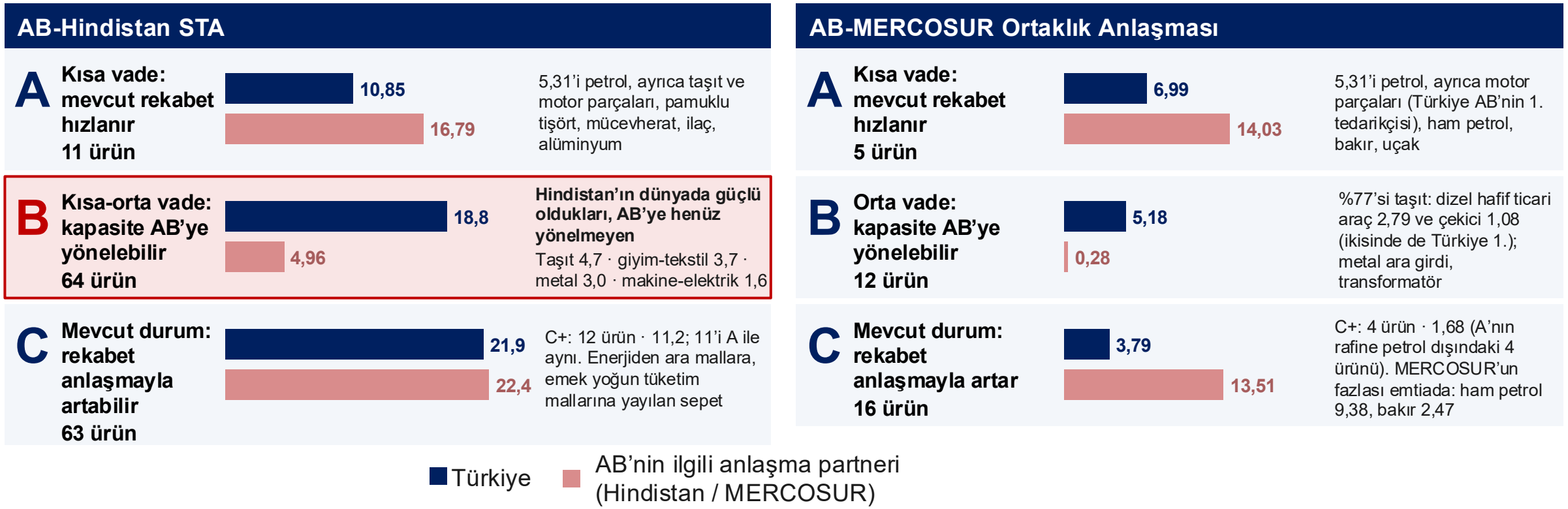
AB-MERCOSUR Ortaklık Anlaşması

Yeşil dönüşüm için kritik hammaddelerin tedarikçisi

- AB'nin MERCOSUR'a ihracatının %91'i, MERCOSUR'un AB'ye ihracatının %92'si üzerindeki tarifeler kademeli olarak kalkıyor
- Kapsamda enerji dönüşümü girdileri: nadir toprak elementleri, kritik madenler, lityum-iyon bataryalar, biyodizel ve hidrojen türevleri
- Paris Anlaşması "temel unsur" (ihlalde askıya alma); ormansızlaşma ve AB standartlarına uyum şartı
- Kamu ihaleleri karşılıklı açılıyor

AB-Hindistan STA'nın Türkiye'ye etkisi daha geniş ürün grubunda ve birikimli olarak, MERCOSUR'un ise daha dar ve odaklı olabilir

Aynı ürün gruplarında Türkiye ve ilgili ülkenin AB'ye ihracatı, milyar USD, 2022-2024 yıllık ortalaması

- Hindistan STA'nın asıl anlamı kısa vadeli bir tarife şoku değil, geniş bir ürün grubunda zamanla ağırlaşan yapısal rekabet baskısı olabilir

Mart 2026'da açıklanan IAA taslağı ne söylüyordu?

Kamu alımları ve destek programlarıyla stratejik sektörlerde öncü pazarlar	Doğrudan yabancı yatırımların koşullandırılması	İzin prosedürlerinin hızlandırılması ve dijitalleştirilmesi	Sanayi Hızlandırma Alanları

Makro hedef	İmalat sanayisinin AB GSYH'sindeki payı 2035'e kadar en az %20
Düşük karbon	1 Ocak 2029'dan itibaren kamu alımları ve destek programlarında düşük karbon koşulları, birlik menşei (alüminyum)
Doğrudan yabancı yatırım	100 milyon € üzeri; yatırımcının ülkesinin küresel üretim kapasitesinin %40'tan fazlasını tuttuğu sektörlerde (batarya, elektrikli araç, güneş PV, kritik hammadde): 6 koşuldan en az 4'ü; %50 AB işgücü zorunlu

- IAA taslağına göre Gümrük Birliği Türkiye'yi kapsama alıyor, ancak eşdeğerlik koşullu ve karşılıklılığa bağlı
- Fakat IAA'yı uygulamaya doğru şekillendirecek olan sektörel düzenlemeler olacak

IAA'da tarifeler değil, koşullar etki senaryosuna konu oluyor

Türkiye'nin güçlü olduğu ürünlerde sonucu kuralların nasıl yazılacağı belirleyecek

IAA'nın bağlayıcı eklerindeki 45 ürün için * (AB ithalatı ve Türkiye değeri, milyar USD, 2022-2024 ort,)	**Türkiye nerede? (AB dışı tedarikçiler arasında)**	**Hangi koşul, ne zaman?**
Otomotiv AB 58,8 TR 5,28	Aksam-parça 4,38 milyar USD, AB dışı 2. Kamyonda 1., Otobüste 2., Elektrikli binek otomobilde 8. (Çin %47,6)	Kamu alımı ve desteklerde: AB'de montaj, bileşenlerin ≥%70'i Birlik menşeli, bataryada ≥3 ana bileşen (yürürlükten 6 ay sonra), 3 yıl sonra ≥5 batarya bileşeni, e-aktarma ve elektronikte ≥%50
Çelik AB 33,2 TR 3,46	137 ürünün 58'inde ilk üç, 25'inde 1., Hindistan 3,34 ile en yakın rakip	1 Ocak 2029'dan: kamu alımı ve desteklerde çeliğin ≥%25'i düşük karbonlu
İnşaat AB 25,2 TR 2,91	Alüminyum çubuk-profil (1,16 milyar USD) ve çimentoda 1., saç ve folyoda 2.	1 Ocak 2029'dan: alüminyumun ≥%25'i, beton-harcın ≥%5'i düşük karbonlu ve Birlik menşeli
Enerji AB 55,7 TR 0,15	Isı pompasında 6., lityum-iyon ve PV'de 14., konvertörde 18., Çin'in payı lityum-iyonda %84, PV'de %88	Batarya depolamada 1 yıl, PV invertör-hücre ve hidronik ısı pompasında 3 yıl sonra Birlik menşei

*IAA eklerindeki 45 üründe Türkiye'nin AB'ye ihracatı 2022-2024 ortalamasıyla toplam 11,8 milyar dolar.

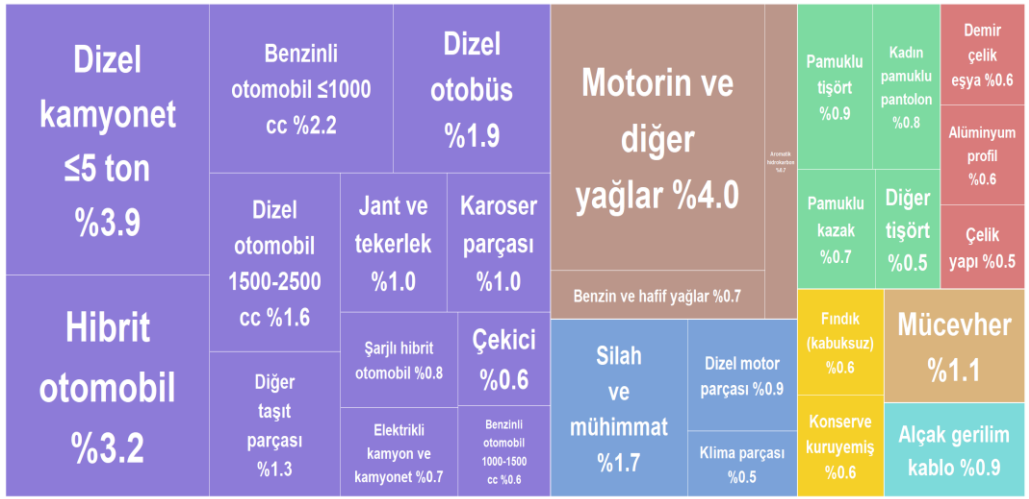
Pazara erişim koşullarının sektörel şekillenmesine ilk örnek otomotiv ve Türkiye'nin AB'ye ihracatının %23'ünü oluşturuyor

Ürün standartları, kamu alımları ve destek koşulları sektörel olarak yeniden yazılıyor:

Otomotiv paketi → **IAA taslağı** → **Fransa-Almanya otomotiv belgesi**

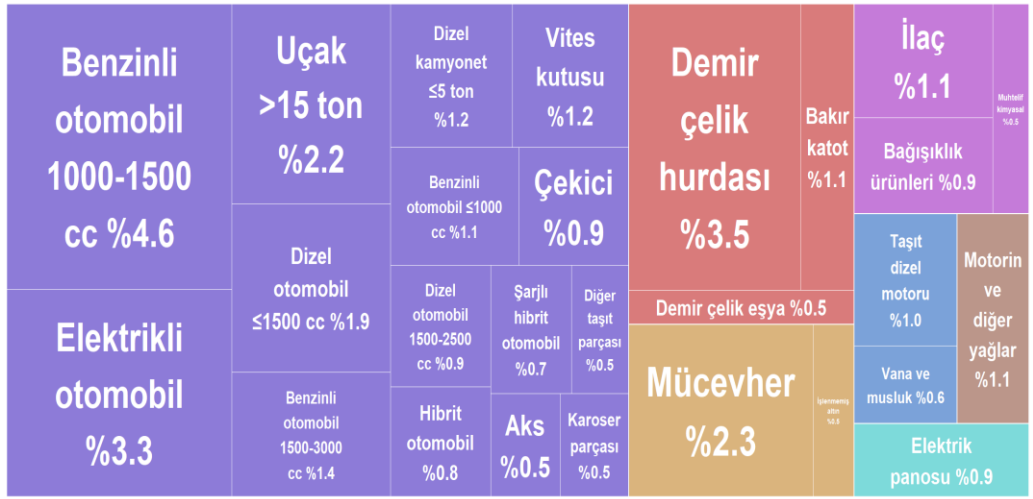
Türkiye'nin AB ile ticaretinin kompozisyonu, 2025

İhracat

116,9 milyar dolar

İthalat

115,7 milyar dolar

Kaynak: TÜİK, TEPAV hesaplamaları.
AB26, GKRY hariç.

Raporda işaret ettiğimiz soru artık gündemde: Hangi sektörde hangi koşullarla kim Avrupalı sayılacak?

- AB'de henüz net bir pozisyon yok fakat kapsam tartışması ve sektörel meseleler derinleşiyor
- Artık meseleyi iki yönlü çalışmak gerekiyor: AB kurallarının Türkiye'ye etkisi ve Türkiye dışarıda kalırsa Avrupa'ya maliyeti

1 AB düzenlemelerinin Türkiye'deki sektöre etkisi

Hangi ürün/sektör, hangi AB düzenlemesinden/anlaşmasından, hangi takvimle ve ne ölçüde etkileniyor?

- **Made in Europe / IAA:** menşe, içerik, Birlik'te montaj, talep tedbirleri, sektörel 'Avrupa' tanımları (ör. otomotivde Fransa-Almanya önerisi)
- **Kamu alımları:** Avrupa tercihi, karşılıklılık, teklif verenin sahipliği
- **SKDM ve karbon:** genişleme önerisi, düşük karbonlu içerik
- **Ürün standartları:** ekotasarım, karbon-sıfır, döngüsel içerik, ambalaj vb
- **Ticaret anlaşmaları:** AB-Hindistan STA, AB-MERCOSUR

2 Türkiye dışarıda kalırsa Avrupa sanayisine etkisi

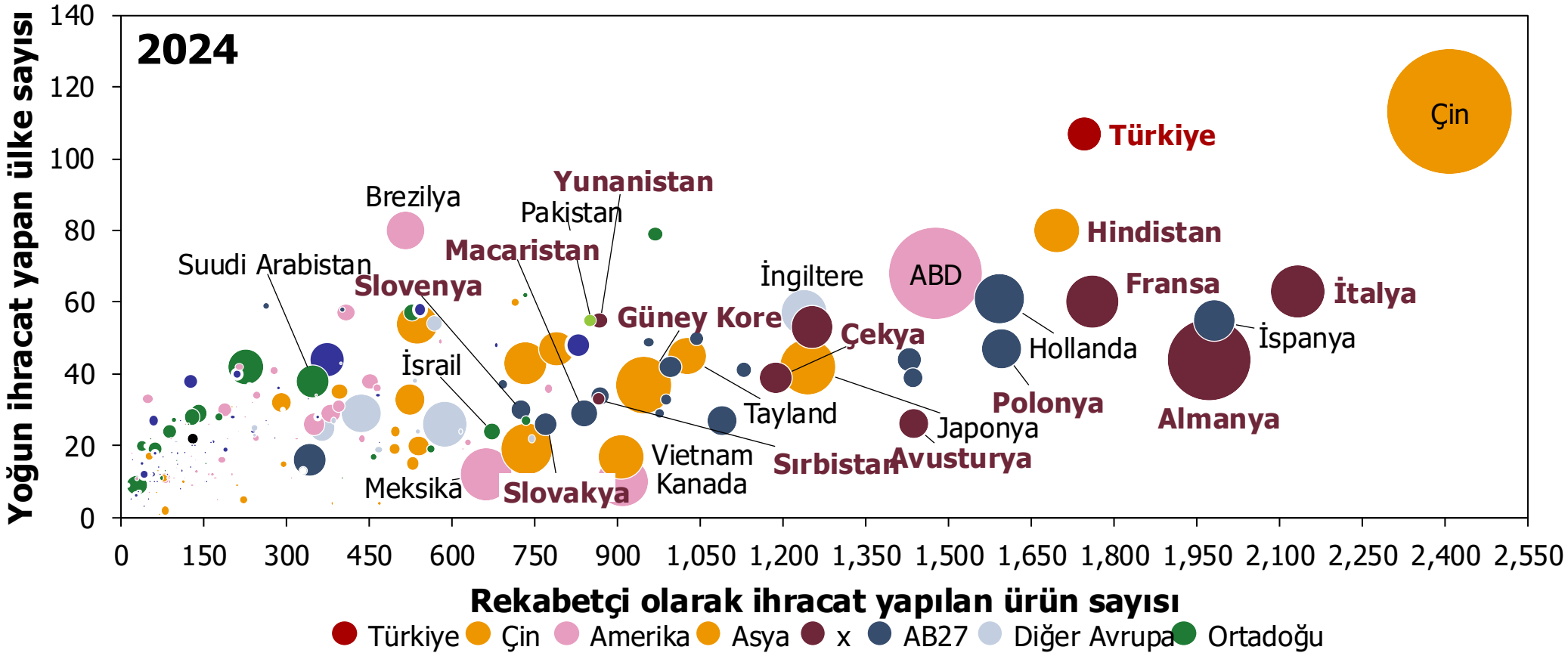
Türkiye dışarıda kalırsa Avrupa'da hangi sektör/ürün, hangi şirketler ve hangi AB hedefi zarar görür?

- AB'nin AB dışından ithalatında Türkiye'nin payı ve sırası
- AB'li firmaların Türkiye'deki üretimi, Türk ihracatındaki AB girdisi
- İkamenin maliyeti ve süresi? alternatif tedarikçi Çin mi?
- Etkilenen AB hedefleri: tedarik güvenliği, döngüsellik, karbonsuzlaşma
- Diğer AB-dışı partnerlerle karşılaştırmalı senaryolar (G.Kore gibi)

Avrupa'nın etki senaryoları üzerine güncel çalışmaları bize ne anlatıyor?

Türkiye'nin kapsamda sayılmadığı senaryoda Güney Kore nasıl kapsamda sayılıyor?

Küresel rekabetçiliğin görünümü

Kaynak: CEPII BACI, TEPAV hesaplamaları
Not: Daire büyüklükleri ülkelerin ihracat hacimlerini temsil etmektedir.

Sonuç yerine

- AB yeniden kurduğu sanayi politikasını uygulamaya geçiyor: Kurallar sektör sektör ve teknoloji bileşeni düzeyinde yazılıyor
  - ➔ IAA, ticaret anlaşmaları, kamu alımları, sektörel düzenlemeler ve pozisyon belgeleri birlikte okunmalı. Kimin nasıl Avrupalı sayılacağı ve ürün standartları sektörel olarak farklılaşacak gibi görünüyor.
- Önümüzdeki dönem iki yönlü ve sektöre özgü bir çalışma dönemi gerektiriyor. Türkiye'de nasıl bir hazırlık sürecine ihtiyaç var?

Türkiye'nin Avrupa değer zincirlerindeki yerini şirket, sektör ve ürün düzeyinde ortaya koymak
Türkiye'nin dışarıda kaldığı bir "Made in Europe"un Avrupa'ya maliyetini sektörel hesaplamak
Kamu alımlarını AB'ye açmanın senaryolarını ve koşullarını belirlemek
Ürün standartlarını sanayi ve ticaret politikasının ana bileşenlerinden biri olarak öne çıkarmak
Sanayi politikasının derinliğini artırmak ve odaklı hale getirmek